

P3 Congres: People, Public Libraries, Publishers.

Satellite Conference to WLIC 2009 in Milan, by the IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section.

Binnen IFLA bestaat er een aparte sectie voor bibliotheken voor personen met een leesbeperking, *Libraries Serving Persons with Print Disabilities*. Luisterpuntbibliotheek is lid van deze sectie en Geert Ruebens is lid van het Standing Committee (de stuurgroep).

Om de twee jaar organiseert deze sectie een internationaal satellietcongres dat dit jaar voor het eerst plaatsvond in Vlaanderen en Nederland, meer bepaald in Mechelen en Maastricht. Het thema van deze editie was *P3: People, Public Libraries, Publishers*. Of anders gezegd: *Better Library Services for Print Disabled Persons through Partnerships with Publishers and Public Libraries*.

De praktische organisatie van het congres was in handen van de Luisterpuntbibliotheek en van haar Nederlandse partners Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB), Dedicon en het Loket Aangepast Lezen. Het werd verwezenlijkt met de steun van de Vlaamse overheid en het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Sprekers van over de hele wereld belichtten het belang van samenwerking en partnerships met openbare bibliotheken en uitgeverijen. Niet minder dan 28 lezingen met bijdragen uit 15 verschillende landen uit Europa, Noord-Amerika, Azië, Afrika en Oceanië, gaven vorm en inhoud aan dit congres.

Dag 1: Publishers

De aftrap werd op 18 augustus gegeven door Karel Tobback, kersvers kabinetchef van Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege, en door de Zuid-Afrikaanse, bevoegde IFLA-president Ellen Tise.

Zij zetten meteen de toon met een warm pleidooi voor toegang tot informatie voor iedereen, zonder uitzondering, als basismensenrecht. Hierbij legden ze beiden een stevige klemtoon op het uitbouwen van dienstverleningsnetwerken met andere openbare bibliotheken en sociaal-culturele

organisaties, en op internationale uitwisseling van *knowhow* en *best practices*.

Het persoonlijke IFLA-thema dat Ellen Tise tijdens haar presidentschap voorvecht is *Driving Access to Knowledge*, en hierbij laat ze de toegang tot informatie voor iedereen naadloos aansluiten. Ze reikt ook de hand naar de uitgeverijwereld, met de kansen die een *'Global Library'* biedt, met de verrijkende mogelijkheden van een digitale standaard en digitale *content*, waarbij ze voor copyright en auteursrecht pleit voor een terechte uitzondering voor personen met een leesbeperking.

Deze eerste dag wogen uitgeverijen en bibliotheekwereld kansen en bedreigingen tegen elkaar af. We waren getuige van opvallend veel eensgezindheid. Het uitgangspunt: toegankelijke informatie voor iedereen is geen recht of privilege, het is een noodzaak! Ja, er werden veel vragen gesteld. Vooral moeilijke: 'Op welke manier en wanneer kan content tegelijkertijd worden aangeleverd in verschillende, voor iedereen toegankelijke leesvormen?' 'Hoe vinden we de juiste balans tussen de belangen van de auteurs en de uitgeverijen, en de behoeften van onze eindgebruikers?' 'Hoe werken we een rechtlijnig, inclusief denken uit in een voor iedereen aanvaardbaar model?' En dit vanaf het productieproces, de aanmaak van *content*, over de distributie, tot de informatiedienstverlening waar iedereen – op welke manier en in welke vorm dan ook – deze *content* kan lezen.

We hoorden ook enkele markante voorbeelden. Zo plant de Nederlandse uitgeverij Rubinstein om, in samenwerking met Dedicon (productiecentrum van Daisy-boeken in Nederland), luisterboeken aan te bieden als gewone audio-cd en in Daisy-formaat. En in Duitsland kan je via amazon.de of argon-verlag/katalog-daisy.php reeds Daisy-boeken kopen.

En ook het e-book is verwant met Daisy: EPUB (*electronic publication*), de internationale open standaard voor e-books

van de International Digital Publishing Forum (IDPF), is ontwikkeld in overleg met het wereldwijde Daisy-consortium en is een subset van de Daisy-standaard.

Uit het interview van Marian Koren (VOB) met Ellen Tise (IFLA) aan het einde van de dag, onthouden we enkele belangrijke rode draden die we doorheen het hele congres terugvonden, en die perfect samengaan met de huidige IFLA-thema's:

- toegang tot kennis en informatie voor iedereen, en de opbouw van een 'Global Library';
- werken vanuit een gebruikersgerichte (lees: vraaggerichte) houding; en
- samenwerkingsverbanden ontwikkelen met andere bibliotheken en met alle relevante organisaties buiten de traditionele bibliotheeksector.

Dag 2: Public Libraries

Op woensdag 19 augustus werd het accent gelegd op partnerships met openbare bibliotheken: goede praktijkvoorbeelden en landelijke initiatieven wisselden elkaar af. Of hoe speciale en 'gewone' openbare bibliotheken de handen in elkaar slaan om het anders lezen bekend te maken en te promoten, om meer mensen te bereiken, om iederéén te laten lezen.

Hierbij kwamen het nationale, het regionale en het lokale niveau aan bod.

We hoorden bijvoorbeeld hoe in Denemarken op lokaal vlak een bibliotheekdienstverlening voor personen met dyslexie succesvol op touw werd gezet. Ook een mooi verhaal was hoe *Visually Impaired Persons* in Kenya VIP's worden en in de lokale bibliotheek een eigen *unit* krijgen, waar ze belangrijke informatie in braille vinden, luisterboeken in verschillende talen en een computer die speciaal voor hen is aangepast en uitgerust met bijvoorbeeld voorleessoftware. In Engeland en Australië heeft men dan weer heel wat ervaring met leesgroepen voor personen met een leesbeperking. Vanuit Nederland werd praktijkgericht uitgelegd hoe bibliotheken personen met een fysieke beperking kunnen aantrekken en laten lezen; personen die wel gewone, gedrukte materialen kunnen lezen maar hulp nodig hebben om aan de tekst te geraken. Ook Vlaanderen kwam aan bod: Streekgericht Bibliotheekbeleid Antwerpen, de eerste provincie die Daisy introduceerde in de bibliotheken met een globale aanpak, waarbij aandacht werd geschonken aan de Daisy-spelers, de Daisy-boeken en de vorming van bibliotheekmedewerkers. Dit gebeurde met inbreng van alle partners: Luisterpunt, de provincie en de bibliotheken.

Conclusie van deze dag was dat een globale, doordachte aanpak, waarbij verschillende partners (beleid, ondersteunende organisaties, welzijnsorganisaties, bibliotheken,

gebruikers) en niveaus (lokaal, regionaal en landelijk) samen denken en doen, veruit de beste resultaten oplevert.

Dag 3: People

Op donderdag 20 augustus zakten we tenslotte af naar Centre Céramique (openbare bibliotheek) in Maastricht om de gebruikers centraal te stellen. Hoe ervaren zij de dienstverlening die speciaal voor hen op maat werd gemaakt? Welke suggesties willen zij ons geven, of loopt alles perfect?

Vooral Nederlandse praktijkvoorbeelden werden voorgesteld: onder meer een promotiefilmpje voor de bibliotheekdienstverlening voor personen met een leesbeperking, het streaming-aanbod van het Loket aangepast-lezen, een bezoek aan het Anders Lezen Punt in de bib, met aangepaste pc voor slechtzienden, de voorstelling van de braille-productie en de Daisy-'pipeline' van Dedicon. Tot slot werd het woord gegeven aan vertegenwoordigers van de gebruikersraden van Zweden, Nederland en Vlaanderen. Belangrijkste vaststelling hierbij was dat feedback door gebruikers op de dienstverlening als onontbeerlijk wordt ervaren voor de goede verdere uitbouw ervan, maar dat deze raden nog niet zo lang bestaan en zich momenteel nog volop ontwikkelen op organisatorisch en strategisch vlak.

Het P3 Congres heeft als tastbare resultaten een **Summary** en een **Resolution** opgeleverd.

Summary

Vanuit het P3 Congres worden drie belangrijke doelstellingen vooropgesteld:

1. De oprichting van een 'Global Library' met voor iedereen toegankelijke materialen;
2. Het aangaan van partnerships met andere (internationale) uitgevers- en bibliotheekorganisaties om het (internationale) beleid rond toegang tot kennis en informatie te beïnvloeden;
3. Het ondersteunen van richtlijnen en best practices voor structurele samenwerking met openbare bibliotheken.

Aan elk van deze doelstellingen worden een aantal actiepunten gekoppeld (zie www.luisterpuntbibliotheek.be)

Resolution

Op het einde van het P3 Congres werd een lans gebroken voor de ratificatie van de *United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities* door meer nationale overheden, en voor een verdere implementatie en monitoring van deze conventie, onder meer door:

- het verder ontwikkelen van een (inclusieve) bibliotheekdienstverlening en een informatiebeleid voor personen met een leesbeperking;
- het bepleiten van een internationaal gedeelde collectie en gedeelde uitleenmogelijkheden (Global Library Project for Print Disabled Users);
- inclusieve (inter)nationale leesbevorderings- en bibliotheekcampagnes.

IFLA heeft het belang van deze P3-resolutie in Milaan onderstreept en heeft haar steun voor verdere beïnvloeding van overheden toegezegd.

Noot: België heeft deze UN-Conventie op 2 juli 2009 geratificeerd.

Meer weten?

- Het volledige programma en de presentaties van het P3 Congres: www.debibliotheken.nl/P3IFLA2009;
- Luisterpunt (en P3-Summary en P3-Resolution): www.luisterpuntbibliotheek.be en <http://daisybraille.bibliotheek.be> (online catalogus);
- IFLA: www.ifla.org
- IFLA-sectie Libraries Serving Persons with Print Disabilities (LPD): www.ifla.org/en/lpd
- IFLA-sectie Libraries Serving Persons with Special Needs (LSN): www.ifla.org/en/lsn
- IFLA/Daisy Global Library Project: www.ifla.org/files/hq/papers/ifla75/199-rae2-en.pdf
- United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities: www.un.org/disabilities

Saskia Boets, *Luisterpuntbibliotheek*
 Tel. 02 423 04 13
saskia.boets@luisterpuntbibliotheek.be
www.luisterpuntbibliotheek.be
<http://daisybraille.bibliotheek.be>